

ВПЛИВ цього вузлового конфлікту на еволюційну динаміку та статус Академії в національному житті України.

РОЛЬ Академії в становленні “людини бароко”.

НОВА КОНЦЕПЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ. Культурна ідентичність цієї індивідуальності та її зустріч-зіткнення із зовнішнім світом завдяки подоланню демаркаційної лінії ідеологічних доктрин.

ПАРАДОКСИ Академії, які детермінуватимуть внутрішні суперечності української культури.

Академія як ТРАНСФОРМАТОР спадку європейської цивілізації. Вирішальна роль Академії в ОРГАНІЧНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ України в європейський культурний масив, у формуванні оригінальних культурних моделей.

Києво-Могилянська академія в ІСТОРИЧНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ: від бароко до модернізму, від освітньої інституції до символу.

Академія - МЕДІУМ між Київською Руссю та сучасною Україною.

Кашуба М.В., д.ф.н.

(Львів, Ін-т українознавства ім. І.Крип'якевича)

ФІЛОСОФІЯ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ БАРОКО

Культура бароко яскраво відобразилась у курсах філософії Києво-Могилянської академії. Насамперед це стосується форми курсів. Автор намагається охопити у своєму курсі всю систему знання: від законів логіки через натурфілософію й етику аж до метафізики, де викладає не лише поняття найзагальніших категорій, а й вчення про Бога та ангелів. Красномовні з точки зору бароко й самі назви курсів: “Філософські змагання на арені...” (С.Яворський), “Піраміда наук, де інтелект змагається...” (анонімний автор) чи “Аристотелівський органон, або золотий ключ наук від дверей до раціональної філософії” (Й.Туробойський) та ін.

Професори намагаються приголомшити слухачів багатством відомостей про ту чи іншу галузь філософії або про поняття чи категорію, яка розглядається. Коли йде мова, наприклад, про причини, то у відповідному розділі наводяться всі без винятку визначення, які лиш доступні авторові курсу. Причому виклад будується у формі знаменитої тріади: теза, антитеза, синтеза.

За своїм внутрішнім змістом філософія Києво-Могилянської академії була синтезом східновізантійського православного світобачення, яке ґрунтувалося на містичному неоплатонізмі, та західноєвропейського раціоналізму, що сягав своїм корінням вчен-

ня Арістотеля. Виходячи з християнської тези про створення людини Богом, професори Академії одноставно заперечили, що Бог створив людину лише для тонких, вивищених, абстрактних роздумів, і довели, що існує світ речей, котрі через відчуття стають матеріалом людської думки, і що в цьому світі панує розум - представник Бога в людині.

Автори філософських курсів вважали, що людину слід вивчати повністю, у сукупності тіла й душі, оскільки повноцінна людина існує лише в єдності й рівновазі духовного і тілесного. Їх різноманітність так само реальна, як і єдність.

Кагамлик С.Р.

(Київ, Державний історичний архів України)

ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕЧЕРСЬКИХ ЧЕНЦІВ - ВИХОВАНЦІВ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Внесок вихованців Києво-Могилянської академії в розвиток освіти є незаперечним на сьогоднішній день фактом. Київські вчені з академічною освітою склали основний контингент учительських кадрів для нововідкритих шкіл і семінарій в Україні і Росії.

По закінченні навчання ряд вихованців Академії приймали чернечий постриг в одному з київських монастирів. Прийняття духовного сану на той час було найкращим способом досягнення кар'єри в духовній, політичній чи освітній сфері діяльності. Найбільшою популярністю у київських академістів користувалася Києво-Печерська лавра. Саме тут вихованці Академії могли виконувати ті обов'язки, які найкраще відповідали їх освітньому та культурному рівню: проповідництво, переклад та правлення книг тощо. Цьому також сприяла наявність найбільшої в Україні печерської друкарні, яка завжди мала потребу в освічених людях, особливо на початку XVIII ст. (у зв'язку з новою регламентацією Синодом печерського друку).

У становленні Києво-Могилянської академії значну роль відігравали викладачі, її вихованці, що прийняли чернецтво в Києво-Печерській лаврі. Це Сильвестер Кулябка, згодом префект і ректор, Антоній Кувечинський, Тимофій Александрович, Данило Яхимович та інші, причому вони часто поєднували викладання зі своїми обов'язками в Лаврі.

Лаврським ченцям з вихованців Академії належить значна роль у поширенні освіти в Україні, а саме в становленні і налагодженні